

Az emberért, az emberiségért

Mihail Solohov emlékezete

Pár éve egy rádiós kolléga, aki a környezetvédelemről kívánt neves külföldi írókat, művészeket megszólaltatni, megkért, mennék be adott időre a stúdióba. Ok akkora meghívják Vjosenszkaja állomást, ahol Solohov él (ez a kozákföldi tanváközpont volt a szülőhelye is az írónak). S kérdezzem meg tőle, fogadná-e a magyar rádiós stábot. Ez a véletlen, szinte mesészerű pillanat jut most az eszembe, amikor a telexgépek kopogják a hírt: Mihail Solohov meghalt.

A telefonkapcsolat egyből létrejött: Solohov, aki- vet mindössze talán egyetlen percet sikerült beszélni, nyilvánosan, de elutasította az interjút. Örömmel látja a magyar rádiósokat, de csak később — mondta —, most betegsége akadályozza abban, hogy bárkit is fogadjon. Mi egyből kint tudtuk, hogy az idő tájt és már régebben is — betegeskedik, s nemigen mozdul ki, de reménykedtünk, talán már javult az állapota. Mihail Alekszandrovics hangja fáradt volt, fakó, csupán egyetlen félmondatnál emelt fel, amikor az interjú témáját megneveztem. „Eto ocseny vazsno” — „ez na-

gyon fontos” — jegyezte meg élénken. Nem csodálkozott, hogy nem irodalomról, hanem a környezetvédelemről akariák faggatni. Azt gondolom, ebben a félmondatban, bármely jelentéktelen volt is, eszébe jutott az a bizonyos beszélgetés — mint cseppben a tenger — benne van valami Solohov jelentőségéből. Aból, amelyet így szoktunk emlegetni: világirodalmi nagyság. Solohov úgy robbant bele 1929-ben az orosz-szovjet irodalomba, és mindjárt a nagyvilág irodalmába, mint a nagy orosz realista méltó utóda, s munkásságát mindvégig a tolsztojéki emlegetett teljesség jellemezte. Teljesség — nemcsak az alkotás művészi megformálásában, az írói mesterség kivételével tökéletességű birtoklásában, hanem legalább annyira az ábrázolás átfogó mivoltában. A tartalom teljessége is. Solohovot az élet érdekelte a maga teljességében, ellentmondásosságában, fájdalommal, örömeivel. Az élet, amely hol a Don menti sztyeppen sűrűsödött vörösök és fehérek küzdelmében, történelmet és sorsokat fordítva, hol a végre sajtáttá és közössé lett feltört uzaron összpontosultak történései.

új életformákat alapozva, hol a nagy háború próbára tevő, kegyetlen, de hőssé avató emberi sorsaiban mutatkozott meg koncentráltan, hirdette az egyszerű ember igazságát, méltóságát. Solohovhoz mindig a legközelebb az ember, az emberiség állt. Írásaiban tette érte a legtöbbet, de vállalta a közéleti szereplést is. Ezért nem véletlen számomra, hogy a környezet és a természet védelméről is magától értetődően beszélt volna, s hogy azt fontosnak tartotta. Akkor is az ember-ről, az ember védelméről szövegeztünk, mint valamennyi művében.

Amikor csaknem húsz évvel ezelőtt, 1965-ben Stockholmában átvette a neki méltán megítélt Nobel-díjat, ezt mondta: „A művészet igen nagy erő, mert hat az emberekre mind az észére, mind a szívére. S úgy vélem, csak annak van joga magát művésznek nevezni, aki ezt az erőt az emberi lélek szép formálására, az emberiség javára fordítja.” Solohovra méltán illelnek saját szavai. Művész volt, a szó ilyen teljes értelmében. És ilyen marad művei révén halála után is.

Tripolszky László

Amit tudni akarsz a szexről

(de sosem merted megkérdezni)

Szines, szinkronizált amerikai film. Írta és rendezte: Woody Allen. Fényképezte: David M. Walsh. Zene: Mundell Lowe. Főbb szereplők: Woody Allen, Gene Wilder, Burt Reynolds, Lon Jacobi.

Woody Allen bizonyos körökben elég nagy népszerűségnek örvend nálunk is, immaron örök szinkronhangja, Kern András pedig jószerevével hazai alteregójává vált. Nem ezen írás feladata a jellegzetes arcú, humorú és világlátású amerikai író-színész egész művészetét minősíteni, de annyit mégis hadd mondjunk ki: korábbi idegenkedésemet továbbra is fenntartom. S talán legutóbbi filmje némiképp koncentráltan is mutatja-bizonyítja az indokokat.

Már maga a cím... rögtön bele a közepébe. Tökéletesen csalogató kitárlási egyszerűen lehetetlen. Azután: fehér nyulak tömege az első kockákon, amint orrukat az ismert, jellegzetes ütemben mozgatják. A cím összefüggésében az ember rögtön arra a bizonyos „... mint a nyulak” hasonlatra gondol, s máris elmén a kedve: nem sugallat ez vajon? Vagyis: ilyehék vagyunk, vagy inkább vagytok, nesztek, hát most megmutatom — és e sejtelen gyorsasággal be is igazolódik. Woody Allen dr. David Raube-nek, a szexualitásról írott, és az Egyesült Államokban állítólag igen népszerű könyve alapján hét kis történetben véli illusztrálni nézeteit a szexről. Már a legelső história — középkori udvari bolond királynőcsábítási kísérlete, bájital segítségével — meglehetősen gyatra Boccaccio-utánérzés, bár- gya és esetenként kifeje-

zetten otromba humorral, amit csak nagynéha enyhít a korábról ismert, tipikusnak mondott, Woody Allen-féle szellemesség, ami ráadásul (többnyire szövegek levén) meglehetősen nehezen, és sokszor nem is valami szerencsés módon adható vissza magyarul. A második opusz már edzett, prűdek a legnagyobb rosszindulattal sem nevezhető bohém nézőknek is sok. Mi a szodomia? a címe, s egy hegyi páztor baráncszerelmét elcsábító orvos birkarománcáról szól. Birkarománcról néztem, egyre kínosabb sóhajokkal — a magyar embert ugyan szemérmesnek mondják, de volt, van szexuális forradalom, úgy tudom, álszentnek sem tartanak, mégis: az izléstelenség e tobzódása már-már totálisnak hatott. A harmadik sztori egy szexközhelyre épült, vagyis arra a gyakorlati tapasztalatra, hogy vannak nők, akiket a közösülés veszélyhelyzete hoz izgalomba. A negyedik egy igencsak lapos travesztita (női ruhába öltöző férfi) ügylet kapcsán a hitvesi megértésre. Az ötödik egy háborzongatóan ocsmány, erősen amerikai-ás tétévételkedőre. (Nem ajánlom Vágó István vagy Egri János figyelmébe.) A hatodik egy grandiózus méretű, önállósult női mell garázdálkodására. Ez utóbbi történet, no meg a legutolsó, a szexuális aktus közben az embert irányító szer- vi apparátust „megemberesítő” betét tartalmazott egyedül néhány eredetibb ötletet, egy-két valóban szellemes filmes megoldást. Am együttvéve...

Hogy a szexualitás mélyen emberi dolog, tudjuk. A régi görögök óta azt is, hogy semmi sem lehet idegen tőlünk, ami emberi. De sajna, bennem egyfolytában kisértetek a nő és a férfi közötti kapcsolati oktatási idő. A záró képsorok nyulak. Azt hiszem, ez a fő bajom Woody Allennel. Ez a látásmód. Hogy a szexualitás meghitt, meleg, bizalmas, csodálatosan mély emberi tartalmát nem emberinek, hanem tudatosan, elidegenítően (ki tudja, talán serzettségéből, valamiféle komplexusból táplálkozón) dezantropomorfizálva láttatja, azaz — számomra — bepiszkítja. Ráadásul semki sem tudhatott meg semmit a szexről, olyasmit pláne nem, amit sosem mert megkérdezni.

Feltételezem, hogy a film készítője már nemigen akar újat tudni a szexről, ha netán mégis, biztosan meg meri kérdezni. Ilyen jellegű gondoljai amúgy sem igen lehetnek, gondolom. De ha én nő lennék, biztos, hogy e film láttán a legelső történetben bemutatott vaskos erényvotét többszörösen kulcsra zárnám magamon, ha a közelemben jönne.

Domonkos László

Szakszervezeti tanácskozás

A egészségügyi főiskolát végzettek helyzetéről, szerepéről

Az egészségügyi főiskolát végzettek helyzetét, szerepét vitatta meg az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének elnöksége tegnapi, szerdai ülésén a szervezet budapesti székházában. A testület elé került beszámolóból kitűnt: az Orvostovábbképző Intézet egészségügyi főiskolái karának nap- napi tagozatán magas szintű elméleti és szakmai képzésben részesítik a hallgatókat, a gyakorlati munkára azonban nem megfelelően készítik fel őket. A védőnők képző karon és a diabetikus- képző szakon például kevés a gyakorlati oktatási idő. A

A január végi, békés hő- esésnek a gyerekek örültek csupán. De hogy ez az égi áldás riadalmat is képes kel- teni, hamarost maguk is tapasztalták. Egy langys í- vullat hatására olvadni kez- dett a hótakaró. A legkiseb- bek, a bölcsődések is sirat- ták a fejük fölött egyre fo- gyatkozó, eső is permetezte tejszínhabetőt, de csaknem sirtak és kétségbeesve tele- fonáltak a Csörög... ügyele- tesének a gondozónok és a szülők is a tetőről befolyó víz láttán. A DÉLÉP, tudomást szerezve az S. O. S.- jelekről, azonnal intézkedett, mint már annyiszor, és amennyire az időjárás en- gedte, „megfoltozta” a tető- ket.

A napokban bölcsődénéz- öbe indultunk dr. Csörgő Ti- bor városi főorvossal és Boi- vári József néval, a bölcsöde- igazgatóság gazdasági veze- tőjével.

Körutazásunk első állomá- saként a tarjáni, Posz Jenő utcai intézménybe látogat- tunk el, oda, ahonnan a leg- több segélykérő telefonhívás érkezett annak idején szer- kesztőségünkbe. Előttünk már jártak ott a DÉLÉP szakemberei, javították a te- tőt. Odabenn azonban még ott étkelenkednek az „ost- rom” nyomai. A gyerekfür- dőzoba falát befestette a te- tőről lecsurgó piszkos víz, amely, megtalálva a vezeték- kekhez az utat, összegyűlt a lámpabúrákban. Az áramot ebben az egységben termé- szetesen nem kapcsolták még be, az itt-ott elhelyezett gyertyacsonkok árulják el: még mindig hangulatvilági- tás mellett teszik tisztába, öltöztetik itt a kicsinyeket.

A foglalkoztató szekrénye is megszínylette az „özönvi- zet”, két napig áztak a bú- torok...

„Nem aprópénzbe kerül az érintésvizsgálat, az esetleges vezetékcsere szintűgy. Ahogy elnézem, így a bútorok nem bírják sokáig” — jegyezte meg gondterhelten a főorvos.

A szomszédos V-ös bölcsö- déből szalad a gondozónő a kulccsal, hogy be tudjunk menni a Hajlat utcai épü- letbe. Szeptember óta nincs lakója ennek az 1976-ban át- adott bölcsödének. Konganak a helyiségek az ürességtől, mégis fűtik a gyerekzsivaj- nélküli csöndet. Miért? „Mert ha elzárjuk itt a fűtést, nem kapnak meleget a környék- belü lakók sem” — hangzik a válasz. Forintok folynak el még a radiátorcsöveken is. Az egész épület az enyészete: a falakról hullik a vakolat, az ajtókról pereg le a festék, az egyik ajtófélfá valósággal elkorhadt, tölcsárban sárgál- lik a megrekedt víz a föl- pördült műanyag padló „tek-

nőjében”, a radiátortól védő díszlecek szanaszét hever- nek. A beépített szekrény föl- lött fölpúposodott a vakolat: kis vizgyűjtő, ebből zuhan alá a fölösleg, és hőmpól- lyóg tova, ki a szekrényből, pvc-medrébe. És itt is gyer- tyacsonk a fürdőszobában... Tájékp, csata után.

A Bölcsöde utcában is ke- rülgették a vödöröket a kicsi- nyek és gondozók azokon a bizonyos napokon. A terem közepén most a szőnyegen kuporog egy sereg apróság, a fejük fölött levő lámpákra mutatva mondja kalauzunk: „Ezeknek csak a fele ég. Az egyik kapcsolót le is ragasz- tottuk, mert ha fölkatintjuk, durrog, szikrázik, csapódnak ki az égők.” A szekrények itt is nedvesek, ruhákat nem is tartanak bennük.

Tavaly márciusban adták át az eddigi legszebb bölcsö- det, a Rókusi, Siha közit. Saj- nos, már itt is megjelentek az első, tetőről befelől tartó, díszmenyehet mögül előbújó patakokcskák a falakon, felő, hogy a víz itt is eléri az elektromos vezetékét. Itt azonban nemcsak fölülről áznak: az összekötő-folyosó fémajtóinak nyílásain át is befújja a szél az esőt és a havat.

Ezeket kívül ázik még az Észak I-es és II-es számú, a felsővárosi, Gyik utca kör- nyékén levő és az odesszai, Vedres utcai bölcsöde is.

A városi főorvos mondja: „Tíz év alatt tíz bölcsödét vettünk át, minden évben egyet. Egy ilyen egészségügyi intézmény 40 millió forintba került. Közülük nyolc rend- szeresen beázik, egyik oly- annyira, hogy ki kellett ürí- tenünk. Eközben pedig men- nek tönkre értékeink, holott csupán a „szinten tartás” is jelentős összegbe kerülne.”

Száraz, hideg időben jár- tunk a bölcsödékben, akkor éppen nem csöpögött a nya- kunkba a víz. Miért is csö- pögött volna, kérdezhetné az ügyben nem járatos olvasó, hiszen a szakemberek kijavi- tották addigra a hibákat.

„Az intézményünk felügye- lete alatt üzemelő, lapos te- tős bölcsödék csaknem mind beáznak az üzemelés óta. A szavatossági üzem bejelenté- sünkre bölcsödénként 3-8 alkalommal javította a te- tőket. Ezek a javítások azon- ban nem eredményeznek vég- leges javítást, mindig na- gyobbak a beázott felületek. A villamos vezetékek életve- szélyesek, a berendezési tár- gyak tönkremennek. Mind- ezen körülmények nagyban zavarják az üzemelést, eset- leg teljesen lehetetlenné is válik a nagy károsodások miatt...” — olvasom a böl- csödeigazgatóság vezetőjének a városi beruházási vállalat- hoz címzett, tavaly novem- berben kelt levelében. Egy háromoldalas kimutatás pe- dig arról tájékoztatta az idén, január 19-én a beruházási vállalatot, tétélesen felsorol- va, hogy az utóbbi két esz- tendőben összesen 43-szor ke- rrest föl a bölcsödeigazgatós- ág illetékese a DÉLÉP sza- vatossági üzemét levelben,

telefonon és személyesen a bölcsödék beázása miatt.

Kézenfekvő hát a kérdés, mi értelme van a rendszeres toldozásnak, foltozásnak, hisz már bebizonyosodott, ezzel aligha zárják el végleg a tetőről az épület belsejébe tartó viz útját. Fölkerestem a DÉLÉP műszaki igazgató- ját, Heim Jánost, és a sza- vatossági üzem vezetőjét, Fi- lep Lászlót. Tőlük tudtam meg: az az anyag, amelyről már a bölcsödések is tudják, hogy alkalmatlan lapos tető szigetelésére: a neocid. A nyugati alapanyagból készült tetőfedő nemcsak a DÉLÉP- nek okoz gondokat, hanem az ország összes házigyári tech- nológiát alkalmazó vállalatá- nak is meggyűlt vele a baja. (Tegyük hozzá, leginkább azoknak, akik pénzüket fek- tették az ilyen eljárással ké- szült épületbe.) Ezért is je- lent meg tavaly júniusban egy miniszteri rendelet a te- tőszigetelés minőségvédelméről, amely előírja a tervezés, a kivitelezés, az anyagátvitel megszorgitását, azt, hogy menet közben is ellenőrizni kell a technológiát, majd a műszaki ellenőrnek külön kell átvennie a tetőt. A mi- niszteri utasítás szerint neo- acid tető csak akkor készíth- ető, ha a garantáltan meg- felelő minőség tervezési és kivitelezési feltételei bizto- síthatók. Márpedig a nagy szeriában termelő házigyárak ennek nem tudnak eleget tenni, ezért ajánlják, hogy bitumenes tetőszigetelést al- kalmazzanak.

A DÉLÉP a 80-as években már úgynevezett újkijoyosi nehézbitumenes lemezzel, lejtéssé kivitelben készíti a tetőket, természetesen maga- sabb költséggel.

Mivel a bölcsödék beázása is teljes tetőcserével szüntet- hető meg véglegesen, kérdé- ses volt, hogy ki milyen arányban vállalja a költsége- ket. (Az ugyanis értelmet- len, hogy ismét neocid bur- kolat kerüljön föl szigetele- sént.) A DÉLÉP-nél kapott tájékoztató szerint az érde- keltek a napokban meg- egyeztek: a Hajlat utcai bölcsödét újra fedik — erre egyébként bírósági határozat is kötelezi a vállalatot —, méghozzá a bevált Taurusz W műkaucuk-lepedő szige- teléssel. Ezt a munkát május 31-ig befejezik, ezen kívül vállalták, hogy az idén ki- cseréltetik a Bölcsöde és a Posz utcai bölcsöde tetőjét is, azonos módon. Ez az anyag nagyobb reményekre jogosít: a Taurusz termékére 6 év ga- ranciát vállal a kivitelező, a Kelet-magyarországi Építő- ipari Vállalat.

S hogy a többi beázó böl- csödének mi lesz a sorsa? Nem nehéz kitalálni. A kö- vetkező tetőcseréig tovább patakzanak a sok milliós böl- csödék könnyei végig a fala- kon, mi meg sirathatjuk a lyukas tetőn át elfolyt fo- rintjainkat. Eközben persze elméltázhatunk öseink böl- csességén: igaz, nem tud- ták, észik-e vagy iszák a neocidot, a konyhó tetejére azért lejtősen helyezték el a faleveleket.

Chikán Ágnes

Agrárfilm- és videoszemle

Szerdán megkezdődött az országos agrárfilm- és ti- deoemlék február 24-ig tar- tó eseménysorozat a Gödöl- lőn, a Petőfi Sándor Műve- lődési Központban. A ha- gyományos szemlén har- mincötven 1983-ban készült szakfilmet tekinthetnek meg az érdeklődők. Ezek a nö- vénytermesztés, az agrotech- nika, az állattenyésztés, a tej- és hústermelés, vaia-

mint az élelmiszeripar, az erdőszet és fafeldolgozás, a gépesítés, a műszaki-tech- nikai fejlődés legújabb ered- ményeivel foglalkoznak. A rendezvény újdonsága a videoszemle, amelyen az ismeretterjesztés e korszerű lehetőségét és eszközeit ki- vánják népszerűsíteni. Ösz- szesen 24 videofilmet veti- tenek le a három napon.